

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje

Eglė Kavoliūnaitė-Ragauskienė, Lietuvos teisės institutas

VILNIUS, 2015 m. rugsėjo 28 d.

TEISĖS INSTITUTAS

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje

Tyrinėta:

Aplinka ir aplinkos apsauga

Viešojo intereso saugoti aplinką ir kitų interesų derinimas

Mokslinėje literatūroje

Teisėkūroje

Lietuvos teismų praktikoje

Aplinkos apsauga mokslinėje literatūroje

- Aplinkos reikšmė/Aplinkos apsaugos reikšmė – a priori visuotinai svarbus interesas
- Tyrimų įvairiais rakursais gausa rodo ypatingą reikšmę
- Tarptautiniame lygmenyje – aplinkos/aplinkos apsaugos prioritetas prieš kitas visuomenės gyvenimo sritis

Aplinkos apsauga teisėkūroje

- 1. Imperatyvas, kylantis iš Konstitucijos 54 str. 1 ir 2 d.*
- 2. Konstitucinės nuostatos konkretizuotos ordinarinės teisės lygmeniu (atskiras aplinkos sritis reguliuojantys įstatymai)*

! Nacionalinės ir tarptautinės teisės aktų gausa

Viešojo intereso ir kitų interesų derinimas aplinkos apsaugos srityje

- Lietuvos teisėkūroje:

Konstitucijos 54 str. nenumatyta gamtos apsaugos ribojimų ar išimčių (išskyrus “su saiku” ir “atkurti”).

Paprastai kiti interesai ribojami siekiant užtikrinti tinkamą aplinkos apsaugą (teritorijų planavimas, statybos, žvejyba, t.t.)

Viešojo intereso ir kitų interesų derinimas aplinkos apsaugos srityje

Tarptautiniame lygmenyje:

- 1) Tvari plėtra (aplinkos apsauga derinama su ekonominės ir socialinės plėtros interesais);
- 2) Žmogaus teisės ir jų ribojimas (teisė į nuosavybę, teisė į privatų gyvenimą).

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje Lietuvos teismų praktikoje

Tirta 180 teismų sprendimų (nutarčių) priimtų 2006-2014 metais.

(LAT, LVAT, LApT, apygardų teismai, administraciniai apygardų teismai)

Tyrinėta:

- 1) Viešojo intereso saugoti aplinką identifikavimas*
- 2) Viešojo intereso aplinkos apsaugos srityje prioritetas kitų interesų atžvilgiu*

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje Lietuvos teismų praktikoje

Pagrindinės bylų grupės:

- 1) Prokuroro inicijuotos bylos ginant viešąjį interesą (jose dažniausiai identifikuojamas viešasis interesas saugoti aplinkos apsaugą)*
- 2) Bylos dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (kai jas taikant galėjo būti pažeistas viešasis interesas)*
- 3) Su tam tikrų ūkinės veiklos sričių (statybos, teritorijų planavimas) arba nuosavybėse teisės ribojimais susijusios bylos*

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje Lietuvos teismų praktikoje

Viešojo intereso saugoti aplinką identifikavimas

- *Paprastai remiamasi Konstitucijos 54 str. bei susijusių įstatymų nuostatomis*
- *Dažniausiai nepateikiamas išsamesnis pagrindimas*
- *Kai kuriais atvejais remiamasi LVAT praktika (administraciniuose teismuose) arba LAT praktika (bendrosios kompetencijos teismuose)*
- *Labai retai pasitelkiama tarptautinių teismų (EŽTT ar ETT) praktika.*

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje Lietuvos teismų praktikoje

Viešojo intereso saugoti aplinką identifikavimas

Naudoti kriterijai:

- *Objektas*
- *Svarba/reikšmė visuomenei*
- *(objektui) keliama grėsmė*

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje Lietuvos teismų praktikoje

Viešojo intereso aplinkos apsaugos srityje prioritetas kity interesų atžvilgiu

- Dažniausiai prioritetas viešajam interesui aplinkos apsaugos srityje o ne susikertančiam privačiam interesui, išskyrus kai tai būtų neadekvatu ir neproporcinga;
- Viešojo intereso pažeidimo teisinių padarinių būtinumas: kai kur reikalaujama, kai kur užtenka formalaus pažeidimo fakto;
- Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje dažniausiai tapatinamas su teisėtumo kriterijaus laikymusi, tačiau kai kuriais atvejais pabrėžiama būtinybė apsaugoti visuomenei svarbias vertybes ar išvengti faktinės žalos.

TEISĖS INSTITUTAS

Viešasis interesas aplinkos apsaugos srityje

Ačiū už dėmesį!